

Lektionsplanering

Årskurs: 7-9

Ämne: Svenska

Tema: Trafik, ansvar och konsekvenser i litteratur

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Betygskriterium (E)
Litteraturens funktion i samhället, både i relation till individ och samhälle. Förmågan att läsa och analysera skönlitteratur.	Eleven läser skönlitteratur och sakprosatekter med flyt och visar grundläggande läsförståelse.
Textanalys av novellens uppbyggnad och språk, samt förmågan att reflektera kring de teman som lyfts fram i texten.	Eleven för enkla resonemang om innehållet i olika tekter.
Diskussion om samhälleliga frågor, som trafikregler och deras påverkan på individer.	Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del utvecklar samtalen och diskussionerna.

[Lgr 22, Svenska, Åk. 7-9]

Lärrarledda instruktioner

1. Introduktion till novellen *Att döda ett barn* (10 min)

- Presentera novellen och dess författare, Stig Dagerman.
- Diskutera syftet med novellen - att skapa opinion kring hastighetsbegränsningar i trafiken.
- Fråga eleverna om de har några tankar om trafikregler och deras betydelse.
- Läs ett utdrag från novellen högt och be eleverna att reflektera över det.

2. Analys av novellens perspektiv (15 min)

- Diskutera berättelsens olika perspektiv: föraren, barnets föräldrar och barnet.
- Analysera hur författaren beskriver händelserna och deras konsekvenser.
- Ställ frågor om hur perspektiven skapar en känslomässig effekt på läsaren.

- Låt eleverna diskutera i grupper om vilket perspektiv de tycker är mest gripande och varför.

3. Reflektion kring trafik och ansvar (10 min)

- Låt eleverna fundera på sambandet mellan novellen och verkliga livsfrågor om trafikansvar.
- Diskutera hur hastighet kan påverka både trafiksäkerhet och liv.
- Be eleverna ge exempel på hur samhället har försökt minska trafikolyckor genom regler.
- Sammanfatta diskussionen med en kort reflektion om ansvaret bakom körning.

4. Sammanfattning och avslutning (5 min)

- Sammanfatta de viktigaste delarna av lektionen och återkoppla till novellens syfte.
- Be eleverna skriva ned sina egna tankar om hur litteratur kan påverka samhällsfrågor.
- Ge eleverna en kort avslutande fråga att reflektera över: "Hur kan vi i vårt dagliga liv påverka trafiksäkerheten?"

Ämnesinnehåll

Trafiksäkerhetens betydelse.

Novellen skildrar en tragisk olycka som sker på grund av hög hastighet. Diskussionen kring säker trafik och regler för att skydda människor är en viktig samhällsfråga. Det är avgörande att förstå hur hastighet kan påverka både liv och död på våra vägar.

Berättarperspektiv och empati.

Dagerman använder olika perspektiv för att skildra olyckan och dess efterspel. Att förstå hur perspektiv kan påverka läsarens känslomässiga reaktioner är en viktig del av litteraturanalis. Eleverna lär sig att känna empati genom att sätta sig in i de inblandades situation.

Moraliska och etiska dilemman.

Novellen tar upp de svåra etiska dilemman som omger beslut i hastighet och trafik. Eleverna får diskutera hur människors val i trafiken kan få långtgående konsekvenser.

Språklig nyansering i litteraturen.

Genom att analysera Dagermans språkbruk lär eleverna sig att förstå hur

ordval och stilistiska medel påverkar berättelsen och dess effekt på läsaren.

Reflektion över samhällets normer.

Novellen tvingar oss att tänka på trafikregler som något mer än bara lagar – det handlar om vårt gemensamma ansvar för att skydda liv.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Hastighet	Anger hur snabbt något rör sig eller sker.	Härstammar från fornnordiska <i>hátr</i> , som betyder "hög".
Trafikolycka	En incident på vägarna där skada sker.	Kommer från latin <i>traffico</i> , som betyder "att överföra".
Empati	Förmåga att sätta sig in i någon annans känslor.	Från grekiska <i>empathēia</i> , som betyder "att känna inom sig".
Perspektiv	Synvinkel eller sätt att betrakta något.	Från latin <i>perspectivus</i> , vilket betyder "att se noggrant".
Olycka	En oförutsedd händelse som orsakar skada.	Kommer från latin <i>occidere</i> , som betyder "att falla ner".

Diskussionsfrågor

- Hur påverkar berättarperspektiven i novellen våra känslor kring olyckan? Är det möjligt att förstå eller förlåta förarens handling?
- Om hastighetsbegränsningarna inte fanns, skulle människor köra snabbare än de gör idag? Hur påverkar trafikregler våra liv utanför vägarna?
- Tror du att litteratur kan förändra samhället? Kan en berättelse som denna faktiskt göra människor mer medvetna om trafikfara?

Aktivitet

Eleverna delas in i små grupper där de får skapa en kort dramatisering av novellens klimax – olyckan. Varje grupp ska arbeta med att gestalta de olika perspektiven och redovisa sina tolkningar för klassen. Aktiviteten ska hjälpa eleverna att förstå och fördjupa sin analys av novellens innehåll, samtidigt som de reflekterar över de etiska och moraliska aspekterna som novellen belyser.

Exit-ticket

Frågor	Svar
Vad orsakar olyckan i novellen?	En hög hastighet och förarens misstag.

Frågor	Svar
Hur skildras de olika perspektiven i berättelsen?	Genom att berätta ur både förarens, barnets och föräldrarnas synvinkel.
Vad kan vi lära oss om trafikregler genom novellen?	Att hastighetsbegränsningar är viktiga för att skydda liv.
Hur reagerar barnet i novellen?	Barnet är oskyldigt och oförberett på den tragiska olyckan.
Vad tror du är novellens syfte?	Att skapa medvetenhet om trafikfara och hastighetsbegränsningar.
Hur skulle novellen kunna ha slutat på ett annat sätt?	Diskutera alternativa utgångar och konsekvenser.
Vilka känslor väcker novellen hos dig?	Eleverna reflekterar över känslomässig påverkan av texten.
Vad tycker du om förarens ansvar i novellen?	Diskutera ansvar och konsekvenser i relation till valet att köra fort.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort reflektion där de kopplar novellen *Att döda ett barn* till verkliga trafikolyckor. De ska använda novellen för att argumentera för eller emot hastighetsbegränsningar på vissa vägar. Uppgiften syftar till att utveckla elevernas förmåga att reflektera över samhällets regler och deras etiska konsekvenser.

Citat

“En människas liv är alltid mer värdefullt än någon hastighet.” – Stig Dagerman, 1948

Detta citat fångar essensen av novellen och belyser den viktiga frågan om livets värde kontra hastighet och trafikfara. Citatet knyter an till lektionens diskussion om trafikregler och ansvar.

Tags: [Lektion](#)